

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku M.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 31 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2. nie obciąża M.K. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 3 grudnia 2015 r. oddalił apelację M.K. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 kwietnia 2015 r., którym to wyrokiem Sąd Okręgowy w O. oddalił jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 13 stycznia 2014 r., którą organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że dla przyznania uprawnień wnioskodawczyni do dochodzonego świadczenia niezbędne było ustalenie, czy jest ona całkowicie niezdolna do pracy, a niepełnosprawność powstała przed dniem 15 marca 2013 r., w którym wnioskodawczyni ukończyła naukę. Sąd Okręgowy, w oparciu o opinie biegłych: lekarza reumatologa, psychiatry, pulmonologa oraz psychologa, uznał, że stwierdzone u wnioskodawczyni schorzenia nie czynią jej całkowicie niezdolną do

pracy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, trafnie uznał Sąd opinie biegłych za wiarygodne i dokonał na ich podstawie ustaleń faktycznych w sprawie. Biegli przed wydaniem opinii przeprowadzili badanie wnioskodawczynie oraz przeanalizowali dokumentację medyczną jej leczenia. W opinii wyczerpująco wyjaśnili, dlaczego przyjęli, iż obecny stan zdrowia nie wywołuje u wnioskodawczynie całkowitej niezdolności do pracy. Biegła reumatolog podała, że proces reumatoidalny jest obecnie u wnioskodawczynie niezbyt aktywny, dominują objawy subiektywne. W wyniku leczenia nastąpiła znacząca poprawa. Biegła psycholog wskazała, że aktualnie u wnioskodawczynie nie ujawniają się cechy zaburzeń depresyjnych ani też psychotycznych, a jakość kontaktu nie wskazuje na istnienie zaburzeń poznawczych. W opinii biegłego psychiatry stwierdzone zaburzenia osobowości i rozpoznawana dystymia nie ograniczają wnioskodawczynie zdolności do zarabkowania. Zdaniem biegłego pulmonologa, sprawność czynnościowa płuc nie daje podstaw do stwierdzenia niezdolności do pracy.

Według Sądu Apelacyjnego, rzetelność oraz jasne i precyzyjne uzasadnienie opinii, opartej o wyniki badań przedmiotowych i dokumentację medyczną oraz wysokie kwalifikacje specjalistyczne biegłych, przemawiają za wiarygodnością opinii i przyjęcia ich jako podstawy ustaleń o nieistnieniu u wnioskodawczynie całkowitej niezdolności do pracy. Sąd pierwszej instancji przeprowadził właściwe postępowanie dowodowe wyjaśniając wszelkie sporne okoliczności a zebrany w sprawie materiał dowodowy ocenił bez przekroczenia granic wyznaczonych dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, trafnie odniósł także Sąd Okręgowy zdolność wnioskodawczynie do pracy do jej kwalifikacji zawodowych. Wnioskodawczynie posiada wykształcenie wyższe (inżynier architekt). W świetle opinii biegłych nie ulega wątpliwości, że pracę taką może wykonywać. Nie przesądza o braku zdolności wnioskodawczynie do pracy także fakt, iż posiada ona orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Przy ocenie „niezdolności do pracy” ubezpieczonego, dokonywanej na podstawie art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie można pomijać dotyczącego tej osoby orzeczenia ustalającego jej „stopień niepełnosprawności”, wydanego na podstawie art. 3 i art. 4 oraz art. 6 ustawy o

rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Orzeczenie stopnia niepełnosprawności nie oznacza jednak automatycznego uznania ubezpieczonego za niezdolnego do pracy i stanowi jedynie jeden z dowodów w sprawie, oceniany przez Sąd orzekający zgodnie z zasadą określoną w art. 233 § 1 k.p.c., której Sąd w niniejszej sprawie nie naruszył.

Wnioskodawczyni zaskarżyła w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu skargą kasacyjną, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi: 1) naruszenie przepisów prawa procesowego tj. a) art. 316 k.p.c. § 1 poprzez jego niezastosowanie i nie wzięcie za podstawę wyroku, stanu rzeczy w chwili zamknięcia rozprawy, tj. nieuwzględnienie wszystkich chorób wnioskodawczym jako całości i mające istotny wpływ na wynik postępowania, b) art. 328 § 2 w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu - orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 10 sierpnia 2015 r., wydanego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w N., znak (...), gdzie wskazany Zespół zaliczył wnioskodawczynię do stopnia niepełnosprawności - umiarkowanego i stwierdził jednocześnie, że wnioskodawczym jest niezdolna do pracy i że zachodzi konieczność sprawowania nad wnioskodawczynią pomocy drugiej osoby, co mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, c) art. 328 § 2 w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu - zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia z dnia 1 lipca 2015 r., wydanego przez Przychodnię Specjalistyczną Poradnię Reumatologiczną ZOZ w N., gdzie lekarz prowadzący mający pełny wgląd do dokumentacji medycznej pacjenta stwierdził, że pacjent z uwagi na stan zdrowia wymaga opieki osoby drugiej ze względu na niemożność samodzielnej egzystencji, wobec którego Sąd nie ustosunkował się oraz nie wskazał przyczyn dla których odmówił mu wiarygodności, co mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, d) art. 328 § 2 w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu, zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia z dnia 1 lipca 2015 r., wydanego przez Wojskową Specjalistyczną Przychodnię Lekarską, Poradnię okulistyczną, gdzie lekarz prowadzący mający pełny wgląd do dokumentacji medycznej pacjenta, stwierdził u wnioskodawczym zaćmę obuoczną i wskazał, że wnioskodawczym nie rokuje poprawy, ze względu na to, że zaburzenia widzenia mogą być spowodowane lekami ogólnymi, a z uwagi na stan zdrowia wnioskodawczym wymaga opieki

osoby drugiej ze względu na niemożność samodzielnej egzystencji oraz, że pacjent jest trwale niezdolny do odbycia podróży celem udziału w posiedzeniu zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, wobec którego Sąd nie ustosunkował się oraz nie wskazał przyczyn dla których odmówił mu wiarygodności, co mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania, e) art. 381 k.p.c. zgodnie z treścią którego Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później, gdzie Sąd pominął wskazane wyżej orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 10 sierpnia 2015 r. oraz zaświadczenia lekarskie wskazane wyżej, nie odniósł się do ich treści, a strona nie mogła powołać ich przed sądem pierwszej instancji, co mogło mieć istotny wpływ na wynik postępowania; 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013 r., poz. 982 z późn. zm.) w zw. z art 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez błędne przyjęcie za Sądem Okręgowym, że skoro wnioskodawczym posiada wykształcenie wyższe (inżynier architekt) to w świetle opinii biegłych nie ulega wątpliwości, że pracę taką może wykonywać przy czym żadne ze stwierdzeń biegłych nie pozwalają na taką konstatację, tym bardziej, że zdiagnozowano u wnioskodawczym zaćmę obuoczną.

Wskazując na powyższe wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) oraz uchylenie utrzymanego w mocy wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 29 kwietnia 2015 r., utrzymującego w mocy decyzję organu rentowego z dnia 13 stycznia 2014 r., którą odmówiono wnioskodawczym prawa do renty socjalnej i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, zasądzenie na rzecz wnioskodawczynie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego lub pozostawienie Sądowi drugiej instancji kwestii rozstrzygnięcia o kosztach procesu również za postępowanie przed Sądem Najwyższym.

Osobnym pismem z dnia 1 czerwca 2016 r. wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ jest ona oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawczynie wskazała, że w postępowaniu przed organem rentowym i w

postępowaniu sądowym doszło do naruszenia przepisów prawa - przepisów postępowania, jak również przepisów prawa materialnego, tzn. norm art. 316 § 1, art. 328 § 2 w zw. z art. 316 § 1 i art. 381 k.p.c. oraz norm art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2013 r., poz. 982 z późn. zm.) w zw. z art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 17 grudnia 1998 r., (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.). W konsekwencji tych naruszeń wnioskodawczym odmówiono prawa do renty socjalnej.

Wnioskodawczyni posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - ostatnie wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, w którym orzeczono również, iż wnioskodawczyni jest niezdolna do pracy i wymaga korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki, a także posiada zaświadczenia, w których min. stwierdzono, że z uwagi na stan zdrowia wymaga opieki osoby drugiej ze względu na niemożność samodzielnej egzystencji. Wnioskodawca była wielokrotnie hospitalizowana, przeszła mnóstwo badań związanych ze schorzeniami na które zapadła. Wszystkie schorzenia są wymienione w skardze kasacyjnej. Mimo to w postępowaniu sądowym na skutek wskazanych naruszeń przepisów procedury cywilnej, jak i przepisów prawa materialnego odmówiono jej prawa do renty socjalnej.

W ocenie wnioskodawczyni w sprawie powstaje istotne zagadnienie: „Czy Sąd drugiej instancji mógł pominąć dowody przedstawione przez wnioskodawczynię, skoro nie mogła ich powołać przed Sądem pierwszej instancji?” oraz „Czy powinna znaleźć zastosowanie konwersja uprawnienia Sądu „Sąd może” z art. 232 zdanie drugie k.p.c. na „powinien”, w sytuacji, gdzie wnioskodawczyni występowała w postępowaniu apelacyjnym bez profesjonalnego pełnomocnika i nie wniosła o przeprowadzenie nowych dowodów z opinii biegłych przy jednoczesnym kwestionowaniu w całości opinii sporządzonych przez biegłych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, przedkładając jednocześnie nowe dowody które pozostawały w sprzeczności z wcześniej sporządzonymi opiniami,?”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w ramach tzw. przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 15/08, LEX nr 490359).

Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03). Dla uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona nie jest zatem wystarczające twierdzenie skarżącego, że tak jest, ani zarzucenie naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego w taki sam sposób, jak wykazano w podstawie skargi. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika bowiem konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Innymi słowy, w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy wykazać „oczywistość skargi kasacyjnej” przez odwołanie się do argumentacji, która *prima facie* wskazuje, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało z oczywistym naruszeniem prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2007 r., II CSK 184/07; z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07; z 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, niepublikowane; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109), a takich argumentów nie ma we wniosku o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jako drugą okoliczność mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Na wstępie należy przypomnieć, że przedstawienie istotnego zagadnienia prawnego wymaga jego precyzyjnego sformułowania poprzez wskazanie przepisu prawa materialnego lub procesowego, z którym jest związane, i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Argumentacja uzasadniająca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinna nawiązywać do przesłanek „przedsądu”, a ponadto stanowić odrębny, pogłębiony wywód prawny wskazujący na zaistnienie powołanych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpatrzenia (zob.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2008 r., II PK 3/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2006 r., IV CSK 246/06, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, niepubl.). Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącą w sposób oczywisty nie spełnia tego wymagania, bowiem nie zawiera odrębnego wywodu prawnego uzasadniającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie

może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243; niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl., z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, niepubl.; z dnia 5 grudnia 2013 r., II CSK 244/13, nie publ.).

Problem prawny przedstawiony w skardze kasacyjnej jako istotne zagadnienie prawne nie jest nowy, a ponadto jego sformułowanie wskazuje na ścisły związek ze sprawą rozpoznawaną przez sądy orzekające. Ponadto, z treści przedstawionego zagadnienia prawnego wynika jednoznacznie, że nie jest to problem prawny istotny dla praktyki sądowej, lecz tylko dla rozpoznawanej sprawy. Należy zatem stwierdzić, że wnioskodawczyni nie wykazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.